

[Justitsministeren.]

uegnede til almindelige politiformål, eller om rum, som stilles til polititjenestemændenes rådighed til garderobe, spiselokale o. lign., eller som har været ubenyttede eller kun delvis benyttede. Der foreligger for justitsministeriet ingen oplysninger om, at opbevaringen af varerne har været til ulempe for politiets almindelige arbejde.

Selv om der således kun har været tale om en meget begrænset benyttelse af politiets lokaler til fordel for indkøbsforeningerne, er jeg klar over, at anvendelse af politiets lokaler til modtagelse, opbevaring og udlevering af indkøbte varer i almindelighed ikke kan anses for stemmende med de formål, hvortil disse lokaler er anskaffet og stillet til politiets rådighed. Derfra må dog undtages lokaler, der er stillet til rådighed for personalet til drift af marketenderi.

Efter at den før nævnte undersøgelse, som også har omfattet spørgsmålet om de omhandlede indkøbsforeningers lovlighed med relation til næringslovens bestemmelser, nu er afsluttet, vil den omtalte anvendelse af politiets lokaler, bortset fra marketenderilokaler, blive bragt til ophør, og der vil om få dage tilgå politikredsene meddelelse herom.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om statens istjeneste.

(Anden behandling findes i tidenden, sp. 3586).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 129 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om toldafgifterne m. m. og i lov om forskellige forbrugsafgifter.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 2799, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 385).

Der var stillet 3 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Udvalgets ordfører (Lars P. Jensen): Ved anden behandling af lovforslaget blev der gjort bemærkninger om ændringen i § 6 i lov om forskellige forbrugsafgifter, lov nr. 44 af 14. marts 1955.

Det drejede sig om afgiften på colaholdige varer, og udvalget havde, efter at betænkningen var trykt, men umiddelbart før anden behandling modtaget en skrivelse fra A/S Dansk Delikatesse Kompagni, som ifølge det oplyste i nogen tid havde haft planer om at fremstille og sælge colaholdige varer her i landet. I skrivelserne kritiserede man den indenlandske afgift på 1 kr. pr. liter, og idet man samtidig sammenlignede colaholdige drikke med andre alkoholfrie drikke, som er pålagt en afgift på 20 øre pr. liter, karakteriserede man afgiften på colaholdige varer som diskriminerende. En repræsentant for dette firma har haft foretræde for udvalget og har yderligere begrundet henvendelsen. Modparten, kan jeg vist godt sige, repræsentanter for Bryggeriforeningen og Danske Mineralvandsfabrikanters Fællesforening, har ligeledes haft foretræde for udvalget og begrundet deres modstand mod en lempelse af colaafgiften.

Udvalget har gennemdrøftet ikke blot finansministerens ændringsforslag til paragraffen om colaafgiften, men også hele problemet omkring afgiften på colaholdige varer. Udvalget har bedt om og fået udenrigsministeriets udtalelse om, hvorvidt den gældende colaafgift og den ændring, finans-

[Lars P. Jensen.]

ministeren havde foreslået, var i overensstemmelse med GATT-overenskomsten. Udenrigsministeriets skrivelse er optrykt som bilag til tillægsbetænkningen.

Det fremgår af tillægsbetænkningen, at der ikke i udvalget er opnået enighed om spørgsmålet. Flertallet i udvalget, det konservative folkepartis og socialdemokratiets medlemmer, er enig om ændringsforslag nr. 2, hvorefter afgiften på colaholdige varer på 1 kr. pr. liter bibeholdes og det i paragraffen fastslås, hvilke efterligninger af colaholdige varer der også skal pålægges en afgift på 1 kr. pr. liter. Finansministeren er enig heri. Et mindretal, det radikale venstres og venstres medlemmer af udvalget, har ikke kunnet tiltræde afgiften på 1 kr. pr. liter, og at danske efterligninger eller erstatninger skulle belægges med den samme afgift som colaholdige varer, og foreslår ved ændringsforslag nr. 1, at afgiften på colaholdige varer skal nedsættes til 30 øre pr. liter. Hele udvalget er enig i, at de foreslåede lovændringer skal træde i kraft den 15. april i år.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der i tillægsbetænkningen er indløbet en trykfejl. Af hensyn til tydeliggørelsen af ændringsforslag nr. 2 skulle der lige efter nummertallet 2) have stået: „Paragraffen affattes således:“, men disse tre ord, der kun er af oplysende betydning, vil blive indføjet, inden tillægsbetænkningen trykkes i tillæg B.

Jeg kan på flertallets vegne anbefale, at man stemmer for ændringsforslag nr. 2 og stemmer imod mindretallets ændringsforslag under nr. 1; på hele udvalgets vegne anbefaler jeg ændringsforslag nr. 3.

Jeg skal senere på mit partis vegne gøre nogle bemærkninger om lovforslaget.

Harald Nielsen: Ved anden behandling af det lovforslag, som her er til drøftelse, forelå der en klage over den høje afgift på coca-cola, en alkoholfri læskedrik, der belægges med en afgift på 1 kr. pr. liter mod 20 øre pr. liter for andre alkoholfri drikke. Venstre fandt, at det var rimeligt at tage hensyn til denne klage og nedsætte afgiften væsentligt, og i denne opfattelse er vi blevet bestyrket ved de oplysninger, som er fremkommet under udvalgsbehandlingen.

Hvordan man i sin tid er kommet ind på at lægge så stor afgift på coca-cola, hviler noget i det dunkle. Det synes, som om nogle har haft den opfattelse, at der her er tale om en drik indeholdende stimulerende midler, der må betegnes som sundhedsfarlige. Denne opfattelse er imidlertid ikke rigtig. Efter de oplysninger, vi har fået, er det stimulerende stof i coca-cola det samme, som findes i kaffe, nemlig koffein, og den mængde koffein, som findes i en flaske coca-cola, svarer så nogenlunde til mængden af koffein i 1/4-1/2 kop kaffe. Drikken kan altså ikke betegnes som mere sundhedsskadelig end kaffe, der jo ikke er belagt med en lignende voldsom afgift.

Dernæst synes man at have haft den opfattelse, at der skulle betales store licensafgifter til udlandet for at få lov til at fremstille coca-cola. Heller ikke dette er, efter hvad der oplyst for os i udvalget, rigtigt. Der skal ikke betales licensafgift for at få lov til at fremstille drikken herhjemme. Man skal, hvis man vil lave den ægte coca-cola, indføre en ekstrakt, som skal blandes i drikken for at give den dens særlige smag, ganske som man må indføre appelsiner til brug for fremstillingen af appelsinvand. Det er oplyst for os, at der skal være for 3—5 øre ekstrakt i hver flaske coca-cola. I øvrigt er det oplyst for os, at man herhjemme kan fremstille en drik ganske svarende til og smagende som coca-cola ved hjælp af syntetisk fremstillede stoffer.

Man kunne så tænke sig, at det var statsfinansielle hensyn, der her gjorde sig gældende, men heller ikke det kan være tilfældet, da det er oplyst for os, at denne afgift på 1 kr. pr. liter kun indbringer en halv snes tusind kroner til statskassen om året.

Tilbage bliver da af begrundelser for den meget høje afgift beskyttelseshensynet. Det må være det, der er årsagen, men også her er det lidt svært for os at se, hvad det egentlig er, man vil beskytte. Efter de oplysninger, der foreligger fra udlandet, synes coca-cola ikke i nogen særlig grad at konkurrere med øl. Derimod er den naturligvis en konkurrent til andre alkoholfri drikke, men da den kan fremstilles herhjemme, uden at man indfører den særlige colaekstrakt, kan den eneste konsekvens for mineralvandsfabrikkerne vel blive, at de

[Harald Nielsen.]

må ombytte en vis produktion af andre alkoholfri læskedrikke med en tilsvarende stor produktion af coca-cola eller lignende drikke. Beskæftigelsesmæssigt må resultatet antagelig blive så omtrent det samme, hvad enten man producerer det ene eller det andet.

Det er endvidere nævnt, at hvis man ikke havde denne meget høje afgift, der virker som et fuldstændigt forbud mod fremstilling af denne drik, ville vi få en amerikansk salgsreklame ind i landet, som ville være yderst ubehagelig. Det er en meget mærkelig motivering, for der knytter sig også amerikanske reklamemetoder til salget af andre varer, og det kan vel ikke alene være coca-cola, som i særlig grad udmærker sig ved reklamemetoder, som vi ikke synes om. Det vil efterhånden blive noget indviklet for os, hvis vi skal til at lægge højere afgifter på varerne, ikke for at beskytte os mod disse varers konkurrence med danske varer, men for at beskytte os mod de annoncer og den salgsreklame, som følger med.

Venstre må altså være imod den høje afgift og imod, at man nu udvider den til at omfatte andre alkoholfri læskedrikke, idet flertallet stiller ændringsforslag om, at kroneafgiften også skal gælde drikke, der indeholder theobromin. Det forstår vi ikke fornuften i, og jeg vil gerne stille et spørgsmål til ordføreren for flertallet, det ærede medlem hr. Lars P. Jensen, og for øvrigt også til den højtærede finansminister.

Der fremstilles her i landet en drik, der hedder chokolademælk, og som, efter hvad der er oplyst over for mig, indeholder theobromin; den sælges ikke så ganske lidt og skal også være genstand for en vis eksport. Denne chokolademælk skulle altså indeholde theobromin, og derfor vil jeg gerne have besked på, om indførelsen af dette lille ord „theobromin“ i flertallets ændringsforslag betyder, at man nu agter at forbyde denne produktion, som foregår på mejerierne. Hvis jeg ikke kan få virkelig klart svar på det, mener jeg, vi må have lovforslaget tilbage til udvalget, for at vi dér kan få nærmere besked. Jeg ser ikke nogen som helst fornuft i, at man vil forbyde fremstillingen af en sådan drik, og det er jo tilfældet, når man pålægger den en så stor afgift.

Altså for at sige det kort: der er ikke under udvalgsbehandlingen blevet forelagt os nogen fornuftig begrundelse for at opretholde denne store afgift, og den samme opfattelse har det radikale venstre. Vi stiller derfor sammen med det radikale venstre et ændringsforslag, nr. 1, der går ud på at nedsætte afgiften på coca-cola fra 1 kr. pr. liter til 30 øre pr. liter, og vi går bestemt imod, at den høje afgift skal omfatte andre drikke, som indeholder theobromin o. s. v. Jeg opfordrer det høje ting til at stemme for dette ændringsforslag.

Man kan naturligvis sige, at det vel ikke er helt logisk at standse ved en afgift på 30 øre, men at man måske skulle gå ned til 20 øre som for de andre alkoholfri læskedrikke. Det kan man naturligvis hævde, men der er jo den forskel, at coca-cola indeholder et stimulerende stof, og det kan måske begrunde, at man har en lidt højere afgift her.

Hvad ændringsforslag nr. 3 og lovforslagets bestemmelser i øvrigt angår, kan vi stemme for dem, ligesom jeg for mit vedkommende er meget tilfreds med, at vi nu får afskaffet toldappelludvalget og får en anden appellinstans i toldtvistigheder, hvis kendelser finansministeren skal bøje sig for. Jeg havde hellere set, at sø- og handelsretten havde overtaget afgørelsen i disse toldtvistigheder, men det kunne der ikke samles et flertal for i tinget, selv om sø- og handelsretten var villig dertil. Nu får vi i stedet et nævn, der er således sammensat, at ingen af dem, der skal fælde kendelserne, er part i sagen, og det kan jeg erklære mig tilfreds med.

Jeg skal opfordre til, at man stemmer for det af venstre og det radikale venstre stillede ændringsforslag, nr. 1, der går ud på en nedsættelse af afgiften på colaholdige varer fra 1 kr. pr. liter til 30 øre pr. liter, og til, at man stemmer imod det af flertallet stillede ændringsforslag, nr. 2.

Bertel Dahlgaard: Det var sikkert en fejl, at vi i sin tid gennemførte den meget høje indenlandske afgift på coca-cola, som viste sig at være af helt prohibitiv karakter, ensbetydende med et indførselsforbud. Siden den høje afgift på coca-cola blev indført, er der, som det også fremgår af bilaget til tillægsbetænkningen, bl. a. fra USA rejst

[Bertel Dahlgaard.]

tvivl om, hvorvidt en sådan prohibitiv indenlandsk afgift er forenelig med GATT-overenskomsten. Udvalget har begæret en udtalelse om dette spørgsmål fra udenrigsministeriet, og ministeriets besvarelse findes som bilag til tillægsbetænkningen.

Jeg vil gerne bede det høje tings medlemmer, forinden de i dag stemmer om bibeholdelse af den høje afgift, læse dette svar fra udenrigsministeriet. Den her anførte fortolkning af GATT-overenskomsten virker ikke overbevisende, selv om udenrigsministeriet mener, at der ikke vil kunne opnås fornøden tilslutning inden for GATT-organisationen til at underkende fortolkningen, hvad ministeriet sandsynligvis kan have ret i; i hvert fald kan det anføres, at USA ikke selv er nøjeregnende med sine fortolkninger af GATT-overenskomsten. Men Danmark har altid set en handelspolitisk interesse i, at der overhovedet ikke skal kunne rejses tvivl om, at Danmark nøje overholder gældende internationale overenskomster, og jeg finder det urimeligt, at vi af hensyn til bryggeriernes formodede interesse i denne sag skal udsætte os for den mindste anke udefra, en anke, som eventuelt kan bruges eller misbruges imod os i anden, vigtigere handelsforbindelse. Nu vil man, som den ærede ordfører for venstre gjorde opmærksom på, oven i købet gennem ændringsforslaget udvide området for den prohibitive afgift, idet den nu skal omfatte alle drikke, der indeholder koffein eller theobromin.

Hertil kommer, at der ikke kan findes noget som helst argument for at forbyde denne læskedrik, som drikkes i alle andre lande; det anføres oven i købet fra ædruelighedsvenlig side herhjemme, at den ofte vil kunne erstattes alkoholholdige drikke, hvad der f. eks. for bilister er særlig ønskeligt.

Jeg vil endvidere gerne understrege det spørgsmål, som det ærede medlem hr. Harald Nielsen stillede angående den såkaldte chokolademælk: forudsat at det er rigtigt, at denne chokolademælk indeholder theobromin, vil så denne ret populære drik blive umuliggjort? Jeg skal meget anbefale, at dette bliver nøje overvejet inden lovforslagets endelige vedtagelse.

Jeg skal hermed anbefale det af venstres medlemmer og af mig stillede ændringsfor-

slag om at nedsætte afgiften på coca-cola til 30 øre pr. liter og anbefale at stemme imod det af flertallet stillede ændringsfor-

Foss: Det drejer sig i denne omgang kun om ændringsforslaget til en lov, der i 1953 blev vedtaget af alle de fire gamle partier. Det forekommer mig, at det under hensyn til Danmarks nuværende valutavanskeligheder vil være meget uheldigt at lukke op for merindførsel af en luksusvare, som ikke er nødvendig. Nu hørte jeg meget vel, at det ærede medlem hr. Harald Nielsen talte om, at der ikke blev nogen indførsel af betydning. Hvis det er rigtigt, kan jeg slet ikke forstå den ståhej, der skal laves om denne sag, for så har det jo ingen betydning. Men det er nu nok ikke rigtigt; der er, så vidt jeg har forstået, tale om en betydelig indførsel og eventuel fortjeneste for coca-colafolkene.

Man spørger, om chokolademælk falder ind under lovbestemmelsen. Jeg henviser til, at der i § 6, stk. 1, står, at det drejer sig om mineralvand, sodavand, apollinaris o.s.v. — herunder kulsyre- eller mælkesyreholdige drikke — der indeholder disse kemiske ekstrakter. Jeg ser ikke, at der er nogen som helst grund til at tro, at chokolademælk skulle høre med blandt disse drikkevarer.

Vi har i forvejen mange udmærkede alkoholfrie drikke. Man har over for udvalget brugt det argument, at et eventuelt salg af coca-cola ikke ville påvirke salget af øl. Jeg skal lade det være usagt, om denne argumentation kan holde, men fra coca-colafolkernes side har man altså ikke turdet påstå, at brugen af coca-cola ville være en særlig støtte for ædrueligheden.

Jeg hørte, at det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard frygtede modforholdsregler fra USA — sådan måtte jeg forstå det. Det forekommer mig, at hvis man fra USA havde villet stille krav om, at vi skulle lukke op for coca-colaen, kunne det være sket for længe siden, eftersom loven er fire år gammel. Men stilles der sådanne krav, vil det dog være rimeligt, at vi fra vor side stiller visse modkrav. Ud fra rent forretningsmæssige synspunkter vil det være urimeligt at lukke op for coca-colaen uden at få noget for det. Har vi råd til for tiden at forøge vor import af luksusvarer, med-

[Foss.]

mindre vi kan opnå modydelse for vor eksport, sådan som vi kan med hensyn til andre varer, der omtales i dette lovforslag? Toldnedsættelserne for disse varer er jo udtrykkelig motiveret med modydelse. Noget sådant vil man altså helt se bort fra, når det drejer sig om coca-cola.

Jeg må anbefale at stemme imod ændringsforslag nr. 1.

Tholstrup: Jeg var den eneste, som gik imod den voldsomme forhøjelse af afgiften på coca-cola — fra 12 øre til 100 øre pr. liter — som vedtoges den 26. marts 1953, og jeg påpegede ved den lejlighed det uheldige i, at man lagde hindringer i vejen for alkoholfri drikke. Navnlig i bilismens tidsalder er det et gode, at der findes et populært alternativ til øl, som jo beklageligvis har en uheldig virkning på bilisternes køreegenskaber. Jeg pegede også på, at jo længere ungdommen venter med at lære at drikke øl, desto bedre for folkesundheden. Coca-cola er jo ikke noget nyt for Danmark. Selv om det vel nok er glemt af de fleste og man nu kun kender drikken fra udenlandsrejser, blev denne drik allerede før krigen fremstillet både i Esbjerg og i Helsingør, og man var på vej til at få andre mineralvandsfabrikker til at gå ind for den.

Vi finder, det er urimeligt at opretholde denne prohibitive skat, og vi er enige med det ærede medlem hr. Harald Nielsen i, at det såmænd nok havde været mere konsekvent at gå ned til 20 øre i stedet for de 30 øre; men kan vi få gennemført en afgift på 30 øre fremfor 1 kr. som hidtil, vil vi naturligvis foretrække det, og vi vil stemme for det pågældende ændringsforslag, hvilket jeg har mit partis tilslutning til at anbefale.

Udvalgets ordfører (Lars P. Jensen): Jeg vil gerne på mit partis vegne gøre nogle bemærkninger til det af mindretallet stillede ændringsforslag vedrørende colaafgiften.

Det ærede medlem hr. Harald Nielsen sagde, at indførelsen af den første colaafgift ligesom fortonede sig lidt i det dunkle. Det er jo ikke så længe siden, den blev indført, så vi kan godt slå efter og se, hvem der indførte den. Det skete første gang ved lov-

ændringen af 31. marts 1953 under regeringen Eriksen-Kraft med det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen som finansminister, og dengang gik hele udvalget ind for afgiften med undtagelse af det ærede medlem hr. Tholstrup, således som det ærede medlem selv bemærkede. Loven blev ændret den 14. marts 1955, og ved den lejlighed gennemførte det radikale venstre og socialdemokratiet en forlængelse af bestemmelsen om denne afgift på 1 kr. pr. liter på colaeholdige varer.

Man kan vel sige, at begrundelsen for afgiften er lige så stærk nu som før; ganske vist mente det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard nu, at det var en fejl, man begik dengang; det er dog trods alt et standpunkt. Når finansministeren har foreslået denne ændring, er det ikke for at genere danske produkter; men udlandet kunne med rette bebrejde os, hvis vi beskattede coca-cola med 1 kr. pr. liter og danske erstatninger eller efterligninger med 20 øre pr. liter som mineralvand — så kunne man sige, der var tale om en diskrimination over for det udenlandske produkt. Det ændringsforslag, mindretallet har stillet, betyder en fortsættelse af den nuværende diskrimination over for colaekstrakten, som finder udtryk i, at man beskatter danske erstatninger eller efterligninger med kun en femtedel af det, vi beskatter coca-colaekstrakten med.

Tilhængerne af en nedsættelse af afgiften anfører som bevis på, at indførelse af coca-cola ikke skulle genere, at ølsalget ikke ville falde, og de har lavet en opgørelse over, hvor meget salget af øl og mineralvand er steget i de lande, hvor man sælger cola med en billigere afgift end her. Jeg tror ikke på dette argument. Der findes ingen tal, som viser, hvor meget salget af øl og mineralvand ville være steget, hvis man ikke havde indført colaekstrakten. Afholdsbevægelsen er interesseret i en formindskelse af skatten på colaeholdige varer, og jeg tror ikke, det er, fordi afholdsbevægelsen mener, at befolkningen mangler stimulerende drikke; jeg tror, afholdsbevægelsens argument er, at det vil nedsætte salget af øl. Selv om salget af øl kan stige i lande, hvor man indfører colaekstrakt eller coca-cola, er det ikke givet, at det vil gå på lignende måde i Danmark; drikkevanerne — om jeg må sig det på den måde — er jo forskellige fra land

[Lars P. Jensen.]

til land. Det årlige ølforbrug er i Danmark 66 l pr. person, i Norge 27 l og i Finland 7 l. Der sælges her i landet 235 mill. l bayersk øl, 61 mill. l hvidtøl og 90 mill. l mineralvand. Ølskatten er årlig ca. 250 mill. kr., skatten af mineralvand er 17 mill. kr., og dertil kommer restaurationsafgifterne på 80—90 mill. kr. Det giver rundt regnet 300 mill. kr. til statskassen.

Hvis colaafgiften nedsættes til 30 øre, som mindretallet foreslår, vil det sige, at staten får en afgift på 300 000 kr. for hver million liter; for hver million liter øl, der sælges, får statskassen en indtægt på 1,1 mill. kr. Man kan måske regne med, at der herhjemme ville blive et salg af colaholdige varer på 30 mill. l — det lyder stort, men det er kun en ottendedel af det ølsalg, vi har, og kun en tredjedel af salget af mineralvande — og hvis dette salg fortrænger et tilsvarende kvantum øl, vil det betyde et minus for statskassen på et sted mellem 20 mill. og 25 mill. kr. plus omsætningsafgiften på restauranterne. Dertil kommer, at der til de danske produkter bruges maltbyg; bryggerierne bruger hvert år 50 000 t maltbyg. Endvidere er jeg bange for, at colaekstrakten vil fortrænge en stor del af issalget herhjemme — og iscremen laves jo af danske landbrugsprodukter — til fordel for en dollarimport af ekstrakt til coca-colaen. Det får igen indflydelse på beskæftigelsen, idet der bliver mindre arbejde ved fremstillingen af disse varer. Men navnlig er vi bange for den virkning, den foreslåede nedsættelse vil få for de danske provinsbryggerier, der jo giver beskæftigelse til mange mennesker.

Endelig vil jeg fremhæve, hvad det ærede medlem hr. Foss allerede har nævnt, at de firmaer, som ønsker coca-colaen ind på det danske marked til lavere afgifter, arbejder med stærke salgsmetoder, sætter isskåbe ud til forhandlerne, giver lån og finansierer. Det blev i udvalget oplyst, at man i Amerika til reklame for coca-colaen bruger 130 mill. kr. om året. Det kan vore små virksomheder i provinsen ikke holde til, og skal de store bryggerier til at tage kampen op med de samme metoder, er jeg bange for, at der hurtigt vil komme et krav om nedsættelse af skatten til staten, og hvis bryggerierne ikke får skattelettelse, må udgif-

terne til reklame m. m. naturligvis lægges over på varerne og forbrugerne betale dem. Derfor kan vi ikke gå med til den foreslåede nedsættelse. Dermed være ikke sagt, at vi mener, den afgift på 1 kr. pr. liter, som nu er gældende, er den helt rigtige; men det er klart, at det hele må ses i en større sammenhæng, i sammenhæng med hele spiritusbeskatningen og omsætningsafgifterne. Noget sådant havde finansministeren jo også givet tilsagn om i udvalget, men det har mindretallet ikke villet gå med til.

Jeg kan anbefale det ændringsforslag, som er stillet af flertallet.

Søren Olesen: Det undrer mig meget, at man ikke kan få nogen bedre begrundelse fra de to partiers side, som ønsker at opretholde den høje afgift på coca-colaen. Man har jo før set, at når disse to partier fandt sammen, betød det ikke noget godt set fra forbrugernes synspunkt; jeg tænker på toldafgifterne på tekstilvarer. Man kan jo forstå, at det konservative folkeparti, som vel i nogen måde repræsenterer de mere velstillede klasser her i landet, måske ser sådan på det, at også ungdommen har råd til at købe de dyre drikke; måske de selv drikker „vin med mer“, som der står i sangen. Det ved jeg ikke. Men det forbavser mig i høj grad, at det socialdemokratiske parti, som jo dog må tænkes at repræsentere den mindrebemidlede del af befolkningen, kan gå ind for at fordyre en drik, som mange mennesker kan lide, og som antagelig ville få en vis udbredelse blandt ungdommen, hvis ikke den var så dyr.

Jeg har i Tyskland, som jo må regnes for et øldrikkende land, set, hvordan coca-colaen har vundet frem; jeg har dér set mange unge mennesker nyde den om sommeren. Det synes jeg absolut må betegnes som et fremskridt.

Jeg kan ikke lade være med at betegne forslaget om at opretholde denne høje afgift som et ædruelighedsfjendtligt forslag. Vi ved, at brugen af motor køretøjer er stærkt stigende både blandt unge og blandt ældre, og jeg mener, vi i høj grad trænger til at få andre drikke frem her i landet end øl, som virker berusende og nedsætter reaktionsvejen hos motorførerne. Jeg synes derfor, det ville være en udmærket ting, om man kunne komme videre frem ad den vej at lade

[Søren Olesen.]

andre nydelsesmidler træde i stedet for øllet.

Det ærede medlem hr. Lars P. Jensen kom som ordfører for socialdemokratiet og for flertallet i udvalget i sit sidste indlæg med en redegørelse, hvoraf det tydeligt fremgik, at det var ølinteresserne og ølkapitalen, der stod bag. Men når det ærede medlem anførte, at det kunne risikeres, at den foreslåede nedsættelse af coca-colaafgiften ville give statskassen et tab på ca. 25 mill. kr. i ølafgifter, så mener jeg, det er en helt forkert beregning. Jeg tror snarere, det ville spare statskassen for mange penge, hvis øldrikket i dette land blev formindsket. Efter hvad man læser, er det på mange områder af socialforsorgen drikkeriet, der koster samfundet de umådelige summer; og læser man beretningerne fra det arbejde, der sker inden for „Ring i Ring“, hvor man arbejder for at redde mennesker, så er det næsten altid øldrikket, der har spillet ind. Nu vil jeg ikke påstå, at en nedsættelse af colaafgiften kunne redde den slags mennesker, men jeg mener, at hvis det virkelig er sådan, at mange ynder coca-colaen, er det et mærkeligt standpunkt at indtage: at hvad man kan lide og synes om, det skal absolut fordyres.

Så henviser man til, at vi har andre drikke som f. eks. sodavand, og dem kan man så nyde. Men nu er det jo ikke alle mennesker, der synes om de forskellige slags sodavand. Jeg bryder mig ikke meget om dem, må jeg sige, men de gange, jeg har haft lejlighed til at smage coca-cola, har jeg i alt fald syntes bedre om det end om de øvrige læskedrikke. Det er naturligvis en smagssag, men jeg mener ikke, det er tingets opgave at bestemme, hvad folk skal synes om at drikke, og hvad de ikke skal synes om.

Når vi nu skal stemme om de ændringsforslag, som her er til forhandling, vil jeg henstille til ærede medlemmer — også til medlemmerne af de to partier, som holder på den høje afgift — at man stemmer efter

personlige synspunkter og ikke efter parti-synspunkter. Der må jo også inden for disse partier — det tvivler jeg ikke om — være mange ædruelighedsvenner, og jeg kan som sagt kun betegne denne høje afgift som ædruelighedsfjendtlig; det undrer mig ikke, at afholdsforeningerne, naturligvis, har anbefalet, at afgiften nedsættes. Jeg vil da meget henstille, at tinget nu tager et standpunkt, ikke efter partihensyn eller ølhensyn — hensyn til de kapitaler, som er investeret i bryggerierne — men at man stemmer efter personlig overbevisning vedrørende dette forhold.

Finansministeren (Kampmann): Jeg må måske begynde med, idet jeg anbefaler at stemme for flertallets ændringsforslag, at tilbagevise de beskyldninger, det ærede medlem hr. Søren Olesen har rettet mod mit parti og det konservative folkeparti ved påstanden om, at hvis vi ikke får coca-cola ind i landet, kan man ikke bekæmpe overdrevent øldrikket og den slags. Det er jo en ganske urimelig påstand. Det ærede medlem oplyste, at han ikke brød sig meget om mineralvande. Af den grund behøver det ærede medlem ikke at drikke øl; der findes æblemost, der findes mælk, og der findes også almindeligt vand; der findes mange forskellige ting, man kan drikke i stedet for øl. Jeg synes, at det ærede medlem skulle lade være med at drage det spørgsmål ind i denne diskussion.

Det ærede medlem hr. Harald Nielsen indrømmede selv til slut, at coca-cola måske ikke var almindeligt mineralvand, der var måske noget stimulerende i den; derfor foreslog det ærede medlem at beskatte den noget højere end mineralvand. Men i så fald er vi stadig ude i et skøn over, hvor meget højere vi skal beskatte her, og derfor synes jeg, det havde været rimeligt, om det ærede medlem var begyndt med at sige: da vi indførte afgiften på 1 kr., var det venstre, som dengang var med i regeringen, som foreslog det — og så burde det ærede medlem argumentere for nu at indtage et andet

[Finansministeren.]

standpunkt; det ville være rart at høre, hvorfor man gør det.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, at jeg har ikke noget imod, at medlemmerne af tinget studerer skrivelser fra udenrigsministeriet. Det kan være, at ikke alle medlemmer har haft tid til at læse den, så jeg må måske citere to små sætninger deri. Den ene siger,

„at afgiftsbestemmelsen må anses for overensstemmende med GATT-overenskomstens artikel III, paragraf 2, første sætning“.

Endvidere står der lidt længere nede i skrivelseren,

„at afgiftsbestemmelsen er GATT-medholdelig ud fra den betragtning, at colaholdige drikke må anses for at være en ganske speciel drikkevarer, der karakteriseres af sit indhold af stimulerende midler (koffein m. m.)“.

De ærede medlemmer hr. Bertel Dahlgaard og hr. Harald Nielsen spurgte mig, om chokolademælk, hvis den af flertallet foreslåede ændring af § 6 gennemføres, vil blive inddraget under beskatningen. Det vil chokolademælken ikke, alene af den grund, at chokolademælk ikke er mineralvand og derfor ikke falder ind under § 6 og heller ikke berøres af ændringen af § 6.

(Kort bemærkning).

Søren Olesen: Den højtærede finansminister mente, at der var mange andre ting, man kunne drikke, end coca-cola, og det giver jeg ministeren fuldstændig ret i, men jeg mener slet ikke, at det er tingets opgave at påbyde eller forbyde folk, hvad de skal drikke. Jeg finder nok ud af, hvad jeg skal drikke; kan det ikke blive til andet, kan jeg drikke vand.

Man siger, at coca-cola indeholder lidt stimulanser, men jeg ved ikke, om drikken derfor bør være forbudt. Der er jo det kedelige ved alkohol, at samtidig med at spiritus nok kan være en stimulant, har den også meget uheldige virkninger på menneskets optræden og sundhed i det hele taget; netop derfor mener jeg, at man ikke skal lægge hindringer i vejen for de drikke, som indeholder en mere uskadelig stimulant.

Harald Nielsen: Det ærede medlem hr. Foss talte om, at vi ville have indført en luksurdrik. Jeg ved ikke, hvad der ligger i denne udtalelse. Der er ikke tale om at indføre en drik; der er tale om at indføre en ekstrakt, der skal puttes i det vand, hvoraf man fremstiller coca-colaen herhjemme. Det er akkurat på tilsvarende måde, som når man indfører appelsiner for at lave appelsinvand, og der er vel ingen, der vil betegne appelsinvand som en luksurdrik.

Ordføreren for det socialdemokratiske parti, det ærede medlem hr. Lars P. Jensen, var inde på en historisk redegørelse, og det er jo rigtigt, at det var den tidligere regering; der gennemførte den afgift, vi her taler om. Vi har imidlertid aldrig stillet os op som fuldstændig ufejlbarlige mennesker, der ikke kunne begå en fejl. Det mener vi vi har begået her; det erkender vi, og så søger vi at rette den ved nu at sætte afgiften ned. Jeg talte ud fra min erfaring som almindeligt medlem af rigsdagen, da bestemmelsen blev gennemført, og dengang fik vi den opfattelse, at der her var tale om en særlig sundhedsskadelig drik o. s. v.; man vidste ikke rigtig, hvad denne ekstrakt bestod af, og det var måske på denne baggrund, vi gik med til den meget høje afgift. Nu får vi at vide, at den opfattelse ikke var rigtig; denne drik er lige så uskadelig som kaffe, te og den slags ting, og derfor finder vi, at der ikke er nogen fornuftig motivering for at opretholde den høje afgift, og derfor foreslår vi, at den nu bliver sat ned.

Den højtærede finansminister siger nu, og det er jeg naturligvis taknemlig for at høre, at den foreslåede bestemmelse kan ikke ramme chokolademælk. Det er jo meget udmærket med en sådan udtalelse, men det er nok så vigtigt, hvad der står i selve paragraffen, hvor det hedder:

„Af mineralvand, sodavand, apollinaris, limonader (herunder kulsyre- eller mælkesyreholdige drikke) og lignende drikkevarer . . .“

Altså: „og lignende drikkevarer“, og derfor forlader man de drikke, der her er betegnet som mineralvande, og hvad er det så, man taler om? Jeg vil meget gerne have, at finansministeren endnu en gang

[Harald Nielsen.]

slår fast, at chokolademælk ikke berøres af bestemmelsen. Men hvis en eller anden mineralvandsfabrikant kommer i tanker om at ville lave en telignende læskedrik — der kunne måske laves en meget velsmagende drik, isafkølet te smager jo fortrinligt — skal det så være ham forbudt? Jeg ved ikke, hvilken fornøftig mening der er i en lovgivning af denne karakter.

Det ærede medlem hr. Lars P. Jensen kom med en række betragtninger over, hvad der ville ske, „hvis“ og „hvis“ og „hvis“ — man kan jo opstille alle mulige beregninger. Man kan også gå til den modsatte side og sige, at erfaringerne fra andre lande viser, at ølforbruget stiger, og så tjener staten så og så meget mere, men alt dette er blot postulater og gætterier. De erfaringer, vi har modtaget oplysning om i udvalget, fra andre lande, hvor man ikke har tilsvarende høje afgifter, viser, at man ikke har haft nogen gene deraf, og dette holder jeg mig til.

Udvalgets ordfører (*Lars P. Jensen*): Det ærede medlem hr. Søren Olesen kunne ikke forstå, at socialdemokratiet ved denne ændring og ved bibeholdelse af den høje afgift på de colaholdige varer ville være med til at beskytte ølindustrien og ølkapitalen. Jeg gør det ærede medlem opmærksom på, at hvis vi satte afgiften ned, ville vi lukke en anden kapital ind i landet, som er betydelig stærkere end den danske ølkapital.

Over for det ærede medlem hr. Søren Olesens udtalelse om, at det er urimeligt, at tinget ved pålæggelse af afgifter bestemmer, hvad folk skal drikke, det skal de selv afgøre, gør jeg opmærksom på, at vi jo har en ølskat, der er betydeligt højere end coca-colaskatten, og så vidt jeg har forstået, har retsforbundet i sine officielle programmer sagt, at partiet ville beholde de såkaldte giftskatter — således betegner man ølafgifterne — så dér vil man gerne være med til at bestemme, hvad folk skal drikke.

Det ærede medlem hr. Harald Nielsen sagde, at det var muligt, der var begået en fejl dengang, man indførte afgiften på 1 kr. Jeg tør ikke sige, og mit parti er heller ikke sikker på, at dette er den rigtige

afgift, men vi synes, det er urimeligt ved en ganske ubetydelig ændring af loven om forbrugsafgifter, en tilføjelse til en paragraf, at tage hele dette store afgiftskompleks op til overvejelse. Jeg synes, det er rigtigt, som finansministeren har sagt, at skal der ændres noget her, må de ændringer, der skal foretages, og som vil gribe ind på mange områder, ske efter en samlet vurdering af forbrugsafgifterne og beskatningen af de øvrige drikkevarer.

Bertel Dahlgaard: Med hensyn til mine betragtninger vedrørende GATT-overenskomsten syntes det ærede medlem hr. Foss ikke helt at ville modsige den tankegang, at udenrigsministeriets fortolkning kan være lidt tvivlsom; men det ærede medlem hr. Foss' synspunkt var i øvrigt nærmest det, at skulle der blive stillet krav til os fra USA, måtte vi fra vor side stille visse modkrav.

Vi har hidtil fulgt den linje i vor handelspolitik herhjemme, at vore krav over for USA og andre lande netop må understøttes af, at der ikke kan rejses tvivl om vore egne fortolkninger, idet en eventuel tvivl ville kunne anvendes mod os på andre, for vort land langt vigtigere områder. Den højtærede finansminister citerede noget af udenrigsministeriets skrivelse, men den højtærede finansminister citerede ikke følgende linjer, som dog i nogen grad understreger mine betragtninger:

„Udenrigsministeriet har ved tidligere henvendelser om sagen fra amerikansk side givet udtryk for denne opfattelse“, — det er den, finansministeren har fremført —

„uanset at det må erkendes, at der under en eventuel drøftelse af sagen i GATT vil kunne fremføres det synspunkt, at colaholdige drikke og andre læskedrikke direkte konkurrerer med hinanden eller kan erstatte hinanden. Man mener imidlertid på grundlag af erfaringerne i GATT fra tidligere sager af lignende art, at der ikke i GATT vil kunne opnås fornøden tilslutning til at underkende det danske standpunkt.“

Jeg tror, man må kunne sige, at det her på en så forsigtig måde som muligt er sagt, at der i realiteten kan være tvivl om den fortolkning, der er anvendt.

[Bertel Dahlgaard.]

Hvad angår konkurrencen mellem de forskellige drikkevarer, tyder jo det foreliggende på, at drikken coca-cola ikke vil nedsætte ølforbruget. Det var i den forbindelse ganske interessant at høre, hvordan der igennem det ærede medlem hr. Lars P. Jensens udtalelser ligefrem gik en skræk for, at øldrikningen herhjemme skulle gå ned. Ja, det ville jo være en forfærdelig ulykke, om befolkningen skulle give sig til at drikke mindre øl. Jeg tror imidlertid, det ville være sundt for befolkningen. Men forholdet er jo det, at bryggerierne her i Danmark altid har haft også en vis politisk magtstilling, og det viser sig jo, at det stadig er tilfældet. Jeg tror, det er kortsynet at anvende denne magtstilling. Man kan jo slet ikke regne med, at disse spørgsmål ikke vil blive rejst igen. Der var da også en bemærkning i det ærede medlem hr. Lars P. Jensens udtalelser, der ligesom lod forstå, at sådan ville det gå, idet det ærede medlem bemærkede, at man kunne selvfølgelig ikke være helt sikker på, at i kr. netop var den rigtige skat af denne vare.

Til slut har jeg en bemærkning til den højtærede finansminister. Efter det udtryk, der bruges i ændringsforslaget, hvor der tales ikke blot om mineralvand, og hvad dertil hører, men om „lignende drikkevarer af anden art“, må jeg ligesom det ærede medlem hr. Harald Nielsen finde det tvivlsomt, hvorvidt en chokoladeholdig mælkedrik falder ind derunder eller ikke. Jeg forstår nu den højtærede finansministers udtalelser på den måde, at han her har afgivet en erklæring om, at denne drik ikke under nogen omstændigheder vil blive beskattet, hvad der er udtalt frygt for at den ville blive. Jeg går ud fra, at denne udtalelse af finansministeren betyder, at det i fremtiden i det hele taget er utænkeligt, at mælkeholdige drikke skulle blive underkastet den beskatning, som man altså vil opretholde for coca-colaens vedkommende.

Tholstrup: Jeg har særlig hæftet mig ved ungdommens drikkevaner. De kan tids nok lære at drikke øl; når de har en anden mulighed, er der chance for, at de bliver længere ved sodavanden, selv om den i dette tilfælde hedder coca-cola. Det betyder noget, fordi det er de unge, der undertiden mister hæv-

ningerne, når de sidder bag ved et rat efter at have fået et par bajere, mens de lidt ældre måske ikke bliver så kåde og letsindige efter nydelsen af lidt øl. Derfor er det så vigtigt, at man ikke prøver på at tage noget bort, som kan holde de unge væk fra øllet, når de skal køre bil. Alkohol virker søvndyssende og lammende på de nervecentre, som ellers hæmmer dem i at udfolde sig for vildt, medens de giftstoffer — hvis man kan kalde dem sådan — der findes i kaffe, og som altså i mindre grad også findes i coca-colaen, virker stimulerende og holder dem vågne.

Der tales så ofte herinde om, at vi vil fremme færdselskulturen og hindre folk i at begå dumheder; men så er det også nødvendigt i denne sag at hindre det høje tings medlemmer i at begå en dumhed ved at gøre dem opmærksom på tingenes rette sammenhæng.

Finansministeren (Kampmann): Over for de ærede medlemmer hr. Harald Nielsen og hr. Bertel Dahlgaard må jeg stadig fastholde, at der ved affattelsen af § 6, stk. 1: „mineralvand, sodavand, apollinaris, limonader (herunder kulsyre- eller mælkesyreholdige drikke) og lignende drikkevarer af anden art end de i toldtariffens løbenr. 22, 23 og 25—28 omhandlede“ er givet en afgrænsning over for øl og vin; der er ikke på nogen måde tale om, at man ved denne formulering medtager mælkevarer under paragraffen. Jeg kan sige det på den måde, at jeg har den opfattelse, at chokolademælk ikke bliver beskattet, selv om vi foretager denne ændring. Skulle det af grunde, som jeg ikke kan se i dag, vise sig, at denne opfattelse er forkert, har vi muligheder for at tage forholdsregler derimod.

Aksel Larsen: Efter det ærede medlem hr. Tholstrups meget sagkyndige tale er det gået op for mig, at hvis coca-cola ikke havde eksisteret, havde det været nødvendigt at opfinde denne meget udmærkede drik, som forhindrer så mange trafikulykker. Jeg er dog ikke blevet så overbevist af det ærede medlem — heller ikke af andre, der har samme opfattelse som han — at jeg mener, at vi skal belaste vor valuta, som tilfældet vil blive, hvis man populariserer coca-cola-

[Aksel Larsen.]

drikken her i landet. Jeg må derfor bedrøve det ærede medlem med, at selv om hans argumentation går i retning af, at man af hensyn til trafikikkerheden må have coca-cola, vil vi alligevel støtte regeringen i denne sag.

(Kort bemærkning).

Tholstrup: Man kunne vel ikke vente sig andet af en vodkatilhænger.

(Kort bemærkning).

Søren Olesen: Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Aksel Larsen, at det er jo ikke så længe siden, man begyndte at fabrikere vodka her i landet, men det har det ærede medlem altså ikke noget imod.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Når vi endelig skal gøre det modsatte af at udvande debatten, må jeg sige, at jeg anede ikke, at man fabrikerede vodka her i landet.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 84 stemmer mod 48; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

vedtoges med 85 stemmer mod 49; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 132 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udskydelse af revisionen af lov om folkebiblioteker.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2663; udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 421).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Lysholt Hansen): Siden lovforslagets første behandling har udvalget holdt 4 møder, i hvilke man særlig har drøftet og indhentet oplysninger om spørgsmålet uddannelsesberettigede biblioteker.

Formanden: Jeg henstiller, at der er ro i salen.

Udvalgets ordfører (Lysholt Hansen): I folketingssamlingen 1955-56 vedtog folkettingen den nye lov om bibliotekaruddannelse, gennem hvilken en betydelig del af undervisningen overførtes fra de uddannelsesberettigede biblioteker til den nye Danmarks biblioteksskole. Flere biblioteker skulle derfor fremtidig efter udvalgets opfattelse blive i stand til at give uddannelse til bibliotekarer. For at være uddannelsesberettiget skulle et bibliotek efter den gamle ordning disponere over mindst 4 uddannede bibliotekarer. Dette krav opfyldtes den 1. april 1956 af i alt 32 centralbiblioteker, 4 andre købstadbiblioteker og 10 biblioteker i Storkøbenhavn. Af disse 46 biblioteker har imidlertid kun de 34 uddannede elever i de sidste år.

Fra ministeriet modtog udvalget en liste over de biblioteker, man var sindet fremtidig at anerkende som uddannelsesberettigede. Denne liste omfattede 26 centralbiblioteker, 3 købstadbiblioteker og 6 biblioteker i Storkøbenhavn, samt Askov Højskoles bibliotek, for så vidt angår første halvår af bibliotekaruddannelsen.

Efter at have fået denne liste forelagt udvalget sig forskellige oplysninger for at få belyst det fremtidige behov for bi-